

Výživa plazů: význam gut-loadingu

16.10.2026

Výživa plazů:

Gut-loading aneb jak zlepšit výživovou hodnotu krmného hmyzu

Výživa plazů představuje jeden z nejvýznamnějších faktorů ovlivňujících jejich zdraví a celkovou kondici. Není proto překvapením, že i plazi potřebují nutričně vyváženou stravu doplněnou o nezbytné vitamíny a

minerální látky. Nelze přitom opomíjet skutečnost, že pro správný příjem potravy a využití jednotlivých živin je nezbytné zajistit optimální teplotu v chovatelském zařízení a u příslušných druhů také odpovídající zdroj UVB záření. Při společném chovu více jedinců je rovněž důležité zajistit dostatečný počet krmných míst, ideálně v blízkosti vhodných tepelných zdrojů.

Veterinární lékaři získávají informace o výživě a podmínkách chovu především od majitele či chovatele v rámci anamnézy. Je proto důležité nespoléhat pouze na jejich dosavadní znalosti a zkušenosti, ale vždy se snažit získat co nejvíce relevantních a ověřitelných informací. Pamatujme, že skutečnost, že někdo chová plazu řadu let, ještě automaticky neznamená, že jsou jeho chovatelské postupy správné a zvíře zdravé. Důležitá je především prevence zdravotních komplikací, jako jsou nutriční sekundární hyperparatyreóza (NSHP), obezita, steatóza jater, hypo- či hypervitaminózy (nejčastěji vitamín A) nebo vznik pyramidového krunýře u želv. K jejich rozvoji mohou přispívat dlouhodobé nedostatky či nerovnováha v příjmu živin, případně další nevhodné podmínky chovu.

Mohli bychom se podrobně věnovat jednotlivým složkám potravy, jako jsou bílkoviny, tuky, sacharidy či vláknina, poměru vápníku a fosforu, potravní specializaci jednotlivých druhů či významu hydratace. To si však necháme na příště. Dnes se zaměříme na tolik oblíbený, ale zároveň často opomíjený *gut-loading*.

Co je **gut-loading** a proč je důležitý?

Gut-loading je postup, při kterém se živý krmný hmyz před zkrmením hmyzožravým, případně všežravým druhům plazů krmí nutričně vhodnou potravou s cílem zlepšit jeho výživovou hodnotu. Zvláštní pozornost se věnuje zejména obsahu vápníku.

Na rozdíl od poprašování hmyzu práškovými doplňky stravy umožňuje *gut-loading* ovlivnit nutriční složení samotného krmného hmyzu prostřednictvím jeho potravy. Obě metody se přitom mohou vhodně doplňovat. Je však důležité rozlišovat mezi skutečně cíleným *gut-loadingem* a pouhým běžným krmením cvrčků či jiného krmného hmyzu. V praxi se totiž *gut-loading* někdy omezuje na podávání běžné potravy, často bohaté na beta-karoten. Nelze však automaticky předpokládat, že všechny druhy krmného hmyzu dokážou beta-karoten účinně přeměňovat na vitamín A nebo že jej plazi přijímající tento hmyz dokážou v dostatečné míře využít. Účinnost této přeměny závisí na konkrétním organismu, a proto je třeba věnovat pozornost nejen složení krmiva pro hmyz, ale také nutričním potřebám cílového druhu plaza.

Na trhu dnes existuje celá řada komerčních směsí určených k výživě krmného hmyzu. Jejich složení a nutriční hodnota se však mohou výrazně lišit. Některé studie navíc upozorňují na možné nesrovnalosti mezi deklarovaným a skutečně naměřeným obsahem živin u vybraných komerčních diet. Samotné označení produktu jako směsi pro *gut-loading* proto ještě nezaručuje, že poskytne požadované množství jednotlivých živin.

Pozornost je třeba věnovat také dalším potravním zdrojům, které má hmyz k dispozici. Pokud například současně s dietou obohacenou o vápník nabízíme ovoce či zeleninu s odlišným nutričním složením, může hmyz upřednostňovat některé z těchto potravin. Výsledná výživová hodnota krmného hmyzu pak nemusí odpovídat původnímu záměru. Důležitá je proto nejen kvalita základní směsi, ale také celkové složení potravy a způsob jejího podávání.

Neméně důležité je správné načasování. Obecně se doporučuje krmit hmyz přibližně 24–48 hodin před jeho zkrmením plazům; u některých druhů mohou být vhodné i jiné intervaly. Konkrétní postup závisí na druhu hmyzu, použité dietě a podmínkách chovu. Při příliš dlouhém odstupu může docházet ke změnám obsahu živin v důsledku jejich trávení, metabolismu a vylučování. Načasování je proto vhodné přizpůsobit konkrétnímu druhu krmného hmyzu a doporučenému postupu.

Důležitou roli hrají také podmínky skladování a chovu krmného hmyzu. Zásadní je dostatečné větrání,

vhodná teplota a zajištění zdroje vody, který pomáhá předcházet dehydrataci a úhynu. Způsob napájení je třeba přizpůsobit konkrétnímu druhu hmyzu. U cvrčků a švábů lze využít například vhodnou napájecí pomůcku s bezpečným přístupem k vodě (např. vatový tampónek ponořený ve víčku z lahve), u některých larev mohou být vhodným zdrojem vlhkosti navlhčené krmné substráty. Je přitom nutné zabránit nadměrnému zvlhčení, kontaminaci krmiva a utonutí hmyzu.

Na co nezapomínat při krmení plazů?

Závěrem lze doporučit nabízet co nejpestřejší spektrum vhodných druhů krmného hmyzu a podle potřeb konkrétního plaza také různé velikosti a vývojová stadia. Před zkrmením je vhodné zvážit rovněž použití kvalitního minerálního doplňku ve formě poprašku. Jeho výběr, složení a frekvenci podávání je však nutné přizpůsobit druhu plaza, jeho věku, fyziologickému stavu, základní stravě a podmínkám chovu.

Správně nastavený *gut-loading*, vhodný výběr krmného hmyzu a promyšlená suplementace představují důležité součásti prevence nutričních problémů u plazů. Žádná z těchto metod však sama o sobě nenahrazuje komplexní posouzení výživy a chovatelských podmínek.